

פרי קודש היולולים

לעילוי נשמת
מרת שיינדל בילא ע"ה גנץ
בת הרה"ג יוסף הכהן קאהן
זצ"ל, מר"צ בק"ק מאטש
גלב"ע ב' תמוז תרצ"ב
תנצב"ה

פר' קרח (בח"ל פר' שלח) תשפ"ג

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אבדק"ק סאסרעגען

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 67

פרשת קרח

השי"ת משפיע גדולה לאדם רק אם הכשיר עצמו לכך

ויקח קרח וגו'

(במדבר טז, א)

חכמה ומדריגה במתנה.

וזהו ביאור דברי המדרש, שהי' לו לקרח ללמוד ממה שהוא עצמו מנושאי הארון, והרי הארון הי' נושא את נושאי (פוטו לה, א), ועל כרחק שהכל תלוי בבחירת האדם ומעשיו, ורק הראוי לכך מצד בחירתו, משפיע השי"ת עליו עוד ומגדלו. וכך משה רבינו ע"ה, הגם שהקב"ה השפיע עליו חכמה וגדולה, על כרחק הי' זה רק אחרי שמצד בחירתו ועבודתו עלה ונתעלה, והי' ראוי לאותה מדריגה. (ח"ב טב)

איתא במדרש (במדבר רבה יח, ג) "אמרו חכמים, חכם גדול הי' קרח ומטועני הארון וכו'", וצריך ביאור מה ענין נשיאת הארון לטעותו ומחלוקתו של קרח.

ונראה לתרץ על פי המבואר בספה"ק¹, דטענת קרח בענין "בית מלא ספרים" (במדבר רבה יח, ג; ירושלמי סנהדרין פ"י ה"א), היתה לעשות ליצנות ממש וולומר שאינו אלא בבחינת "בית מלא ספרים", כלומר שאין לו שום מעלה מצד עצמו, ומעלתו היא רק מצד שנתן לו השי"ת

קרח ועדתו חשדו למשה רבנו ע"ה שלקח לעצמו שררה על מנת ליהנות ממנה

וישמע משה ויפל על פניו

(במדבר טז, ד)

שנאמר "ד' איש מלחמה" (שמות טו, ג) וחשדוהו שהוא רק "אשת איש" והיינו שאין לו שום מעלה משלו אלא מה שמקבל מהשי"ת.

עוד אפשר לתרץ על פי מה שמבואר בשל"ה הק' (פרשת קרח "תורה אור" ד"ה במדרש משלי) שמי שמקבל עליו שררה על מנת ליהנות ממנה נקרא "נואף אשה חסר לב" (עיי' ילקוט משלי ו, רמז תתקמ). וזהו "שחשדוהו מאשת איש", כלומר שלקח על עצמו השררה על מנת ליהנות ממנה. (ח"ב נח; סא)

איתא בגמ' (סנהדרין קי, א) אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן שחשדוהו מאשת איש.

אפשר לפרש על פי המבואר לעיל בסמוך דטענת קרח בענין "בית מלא ספרים" היתה לעשות ליצנות ממש וולומר שאין לו שום מעלה מצד עצמו וכל מעלתו היא רק מצד שנתן לו השי"ת חכמה.

וזהו "שחשדוהו מאשת איש", כי השי"ת נקרא "איש" כמו

השי"ת משפיע גדולה לאדם רק אם הכשיר עצמו לכך

בְּקֶרֶךְ וַיֵּדַע ד' אֶת אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר יִבְחַר בוֹ יִקְרִיב אֵלָיו

(במדבר טז, ה)

ויהי ערב אלו מעשיהן של רשעים, ויהי בקר אלו מעשיהן של צדיקים.

וביארנו שלא ביום אחד נעשה האדם צדיק, כי אם בעמל ויגיעה מיום ליום הולך מחיל אל חיל עד שנעשה צדיק, וכמו אור היום שבעלות השחר נעשה יום אבל עדיין אין האור מאיר אלא מתחיל להתנוצץ אור עד הזריחה, וממשיך ומאיר יותר עד שמאיר היום בתוקפו. כמו כן, גם הרשע אינו נעשה רשע ביום, אחד אלא

יש להבין כוונתו באומרו "בוקר וידע ד'", גם כפל ושילש הלשון "וידע ד' את אשר לו", "ואת הקדוש והקריב אליו" ושוב "ואת אשר יבחר בו יקריב אליו".

ונראה לפרש הרמז, על פי המבואר בדברינו בפר' בראשית על הפסוק (בראשית א, ה) "ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר וגו'" ובמדרש (בראשית רבה ג, ח) "ויקרא אלקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים, ולחשך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים,

¹ רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לספר מעשי ד' (מעשי תורה ריש פרק כד), עיי"ש. ולגוף הענין שהמשיל את משה רבינו לבית מלא ספרים, עיי' תפארת ישראל למהר"ל פרק כב.

שמתחילה נחלש מיראת ד' במקצת ואחר כך מסיתו יצרו ויורד עוד מדחי לדחי עד שנעשה רשע².

אך הבדל יש בין הצדיק לרשע, שאצל הצדיק אמרו חז"ל (שבת קד, א) "בא ליטהר מסייעין אותו", שמן השמים מסייעים בידו שילך ויעלה מעלה מעלה, לא כן הרשעים עליהם אמרו "בא ליטמא פותחין לו", 'מסייעין' לא נאמר, שהרי לא מסייעים לו בכך אלא רק ש'פותחין לו' ואין מונעים ממנו.

וזה הרמז בפסוק, לגבי אור היום נאמר "ויקרא אלקים", מה שאין כן לגבי חושך לא נאמר "ויקרא אלקים לחשך" אלא "לחושך קרא", כי האור יום אלו מעשיהם של צדיקים שמסייעין אותם, "ולחושך לילה" אלו מעשיהם של רשעים שלהם אין סייעתא אלא פותחין להם.

והנה ביארנו שטעותו של קרח היתה שגדולתו של משה אינה מצד עבודתו ובחירתו, אלא הוא שפע ממרום בלא עבודה. והאמת היא כמו שאמרו חז"ל (יומא לט, א) "אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה וכו'", ורק הראוי לכך מצד בחירתו משפיע השי"ת עליו עוד ומגדלו.

וזהו שאמר להם משה רבינו ע"ה, "בוקר ויודע ד' את אשר לו", מן הבוקר אלו מעשיהם של צדיקים, תוכלו ללמוד שהכל תלוי באדם. הגם שיש סייעתא דשמיא ואלמלי הקב"ה עוזרו אינו יכול להצליח, אך מתחילה צריך האדם להיות "בא ליטהר" ורק אחר כך מסייעים לו. "ואת אשר יבחר בו", היינו שאחר שהאדם בחר והיטה את עצמו לטוב אזי הקב"ה "יקריב אליו", שמסייע לו. (ח"ב נט)

נא להתפלל לרפואת נכדת רבינו הגה"ק זי"ע
מרת אסתר בת מירש (לייפר)
בתוך שאר חולי ישראל

מכתבים למערכת

לכבוד מערכת "פרי קודש הילולים"

יישר כוחכם על העלון הנפלא המביא לשולחננו ד"ת מאת זקנינו מהדורות הקודמים, ומאפשר לנו לטעום מתורתם וחכמתם, ולעורר בנו ובבנינו את הרצון להדבק וללכת בדרכיהם הנעימים.

תודה מיוחדת על ההערה ששלחתם – אחרי צאת הגליון, בדבר יום היארציית לקדושי סאסרעגן ביום כ' סיון – יום שנעשו בו צרות רבות ורעות לכלל ישראל. הודות להערה זו, היתה לי הזדמנות לדבר עם הילדים על קורות עם ישראל ורדיפות הגויים אותם במאורעות ת"ח ת"ט ועוד, ולשזור את אשר ארע לעמנו בדור אחרון, בשואה.

המעניין, היה שבניי בקשו לבטל את התוכנית ללכת לים ביום שישי זה, כי אין זה מתאים, שביום שנעשו צרות אלו, נלך להשתעשע בים...

יה"ר שנשמע בשורות טובות בגאולת עם ישראל – "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם".

ב. אשדוד

בס"ד

לכבוד קרובינו צאצאי זקנינו

הגה"ק בעל קודש הילולים זי"ע

בעקבות ההנצחה לקדושי קהילת סאסרעגן הי"ד, בגליון מס' 65, ובפרט ההנצחה בגליון מס' 67 (פרי' שלח) להג"ר ישראל פריינד זצ"ל הי"ד, הרב של הקהילה, נשלחה בשבוע שעבר הערתו של ש"ב הרה"ח ר' אליהו פולק הי"ו בהרה"ח הילל יחיאל ז"ל, שאביו נהג לשמור את היארציית של בני המשפחה מקהילה זו ביום כ' סיון. הוא כותב: **"חיפשנו מקור לקביעת יום זה כיום היארציית, ולא מצאנו, מלבד שכך הוא היה נוהג, וכן ממשכים אנו במשפחתנו, להשתדל ללמוד לעילוי נשמותיהם, להדליק נר ולומר קדיש ביום זה... יתכן ומאחר וביום כ' סיון נהוג לומר סליחות ולהתענות על צרות עם ישראל בדורות קודמים, ניצלו יום זה גם למטרה זו"**.

² א"ה. על דרך שאמרו חז"ל (שבת קה, ב; נדה יג, ב) "כך אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד".

"לזאת אהובי בני רחימי לכבדני בתורה ומעשים טובים, אשר היא חיינו ואורך בעולם הזה ובעולם הבא..."
(שם בהקדמה)

"...ולבני ד' יאריך ימיכם וטננותיכם בנעימים עם כל אשר לכם, להזכירני לטובה לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום..."
(קודש הילולים בהקדמה)

ברשותו, וברשותכם קוראים יקרים ונכבדים, ברצוני להעיר שאחר המלחמה הנוראה היה מאד קשה לקבוע תאריכי יארצייט כלליים לקהילות שנשלחו במרוכז למחנות המוות. היו כאלו שקבעו את היא"צ ביום הגירוש מעיר מוצאם - וברוב הקהילות היו כמה משלוחים - והיו שחישבו את ימי הנסיעה ברכבות המוות עד אושוויץ, וקבעו את יום הגעתם לשם או יום למחרת, מתוך הידיעה שהמבוגרים והחלשים הומתו מיד עם הגעתם או לכל המאוחר למחרת.

כתגובה להערת ר' אלי' פולק הי"ו שלח ש"ב הר"ר מרדכי לייפר הי"ו בהרה"ח יעקב ישראל ז"ל, קטע מתוך "האנציקלופדיה של הגטאות" שהו"ל המכון הבין-לאומי לחקר השואה, שם נכתב: "תושבי גטו ססרגן גורשו לאושוויץ ב-4 ביוני 1944". דהיינו ב"ג סיון תש"ד. ולפי זה יתכן ששמירת היא"צ ביום כ' בסיון נבעה מתוך חישוב של כחמשה ימי נסיעה עד מחנה ההשמדה. וישר כוחם של בניו של הרה"ח הילל יחיאל ז"ל הממשיכים לשמור את זכר הקדושים בלימוד, בהדלקת נר נשמה ואמירת קדיש, ומן הראוי ללמוד מהם את ההנהגה החשובה הזו.

מכל מקום, שניים מבניו של הג"ר ישראל פריינד זוג' הרבנית הי"ד שרדו את המלחמה, הלא הם הג"ר יהודא דוד אב"ד סאסרעגן והגה"ח רבי יעקב שלום, זכר צדיקים לברכה, והם שמרו את היא"צ של הוריהם בתאריך ט"ו סיון. כך הנציח רבי יעקב שלום את הוריו וצאצאיהם, בספר קודש הילולים כרך ב', וכן ציין שם בן-דודם הר"ר משה דוד שרייבר-סופר ז"ל בהנצחתו להוריו וצאצאיהם. בספר "דורות ישרים" פרקי תולדותיו של הגה"ח רבי יעקב שלום פריינד זצ"ל, מובא בפרק ט' 'ימי הרס עולם', שבי"א אייר תש"ד רוכזו יהודי הקהילה בגטו. וחודש לאחר מכן, בעש"ק י"א סיון [2 ביוני למס'] יצא המשלוח הראשון, בו גורשו גם הרב יעקב שלום והוריו, הג"ר ישראל ומרת מרים רחל בת הגה"ק רבי משה דוד סופר חתן רבינו הגה"ק רבי הילל זי"ע. לפי המתואר שם, הם הגיעו לאושוויץ ביום י"ד בסיון לפנות ערב, ולכן רוב השרידים קבעו את היא"צ ביום ט"ו בסיון. רבי יעקב שלום עצמו החמיר מחמת הספק ונהג את היארצייט של הוריו בשני הימים, י"ד וט"ו בסיון.

אמנם הנקודה העיקרית בנושא זה היא עצם שמירת זכרונם של הקדושים, והשאיפה ללכת בדרכי היושר שלהם. צאצאי רבינו הגה"ק בעל 'קודש הילולים' אשר מסרו נפשם על קידוש ה' במותם, קידשו שם שמים גם בחייהם, בהתמסרותם לחיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים, וברדיפת צדקה וחסד, כידוע במשפחותיהם של כל ענפי הצאצאים. משפחות רבות הוציאו לאור חוברות וספרי זכרון ושימרו סיפורי הוד על זקניהם וזקנותיהם, ומי יתן שזכרונות אלו יישמרו במרוכז, בספריה או במאגר, כדי שגם צאצאים מענפים אחרים יוכלו ללמוד על כוחה של מורשת האבות, המשתלשלת ובאה עד זקננו רבי הילל זי"ע. וכן לגבי ימי השואה והחורבן הנורא, השתמרו בקרב צאצאיהם של השרידים, סיפורים על מסירות נפש לשמירת מצוות גם בזמנים הקשים, ולפעולות חסד והצלה. אנא מכם, שלחו זכרונות אלו למערכת הגליון 'פרי קודש הילולים' כדי שיתפרסמו מעת לעת, בפרט בסמוך לימי היארצייט של אותם קרובים.

בברכה נאמנה ובידידות,
חיים יהושע זאב אורן

נ.ב. דוגמא לסיפור כזה, שהתפרסם לאחרונה בקרב "צאצאי הרב קראוס":

מרת דבורה (בורי) כץ ע"ה, היתה נינה "כפולה" לרבינו זי"ע, כי הוריה היו בני דודים ראשונים, אביה היה הר"ר אהרן פיקסל הי"ד בנם של הגה"צ רבי אברהם אבא זצ"ל ומרת אסתר ע"ה בתו של רבינו. ואמה היתה מרת פיילא בתם של הגה"צ רבי בנימין זאב קרויס זצ"ל ומרת בילא ע"ה בתו של רבינו. וכך סיפרה נכדתה של מ' דבורה:

שאלתי את סבתא: "מה היה לך הרגע הכי קשה בשואה?". היא חשבה קצת וענתה לי: "לקראת הסוף, כשעשו את צעדות המוות, ההליכה היתה קשה מאד. זה היה בשלג, בקור שחדר לעצמות. ואז פתאום התחיל לרדת גשם חזק. הגרמני שהוביל אותנו הסתובב ואמר: אתם רואים יהודים?! אפילו האלקים שלכם שונא אתכם! הוא מוריד לכם גשם כשאתם צועדים בחוץ!". הזדעזעתי ושאלתי את סבתא: "ואיך אחרי סיפור כזה נשארתי מאמינה?". וסבתא ענתה לי: "מה זאת אומרת? הקב"ה נותן לי כ"כ הרבה דברים טובים, על זה לא שאלתי אותו 'למה אתה עושה לי את זה', אז למה שעל דברים רעים אני כן אשאל?!...".

ה'מוסר השכל' שבדבריה חשוב לכל אחד מאתנו, וברור שהשורשים שהצמיחו אמונה כזו, הם 'מוסר אביך' ו'תורת אמן', שכולנו נצטוונו לשמוע ולא לנטוש! וכן יעזרנו הבורא ית"ש בזכות אבות שיגן עלינו ועל צאצאינו.

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם בהקדמה)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (עפ"י קודש הילולים בהקדמה)

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ההבדל בין חטאים של המרגלים לחטאים של כל דור המדבר

'וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ רעה במגפה לפני ה'

(במדבר יד, לו - לפר' שלח בחו"ל)

שדיברו בהקב"ה. ובשלמא לר' אליעזר, דסבר דדור המדבר יש להם חלק לעוה"ב, ורק למרגלים אין חלק בעוה"ב, יש לומר, דזהו משום כפירתם שדיברו בהקב"ה. אבל לרבי עקיבא, דסבר שגם לדור המדבר אין להם חלק לעוה"ב, הקושיא במקומה עומדת, במה נענשו המרגלים על כפירתם.

ועפ"י דברי הגמרא (סוטה לה.), 'וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ רעה במגפה', אמר רבי שמעון בן לקיש, שמתו מיתה משונה [שנשתרבו לשונם ונפל על טיבורם, והיו תולעים יוצאות מלשונם ונכנסות בטיבורם, ומטיבורם ונכנסות בלשונם], יש לומר שעונש חמור זה היה על שדיברו בהקב"ה. והנה דרשה זו נלמדת מהסמיכות 'רעה במגפה' (תוס' שם). אבל לכאורה מפסוק זה למדו במשנה בסנהדרין הנ"ל דרשה אחרת, מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר 'וימותו האנשים וגו' במגפה', 'וימותו' בעולם הזה, 'במגפה' לעולם הבא.

אלא שכבר התבאר לעיל, שרק רבי עקיבא הוצרך ללמוד שהמרגלים נענשו בעונש של מיתה משונה. והרי לשיטתו, לא צריך קרא שמרגלים אין להם חלק לעוה"ב, כי לכל דור המדבר אין חלק לעוה"ב, אלא הפסוק בא ללמד שמתו במיתה משונה, ובכך היה עונשם חמור מהעונש של כל דור המדבר. ומתורצת קושיית המהרש"א.

וקל להבין כי נכון הוא, ושפתותיו דוכבות בקבר.

(מרפא לנפש דף כט ע"א)

שנינו במשנה (סנהדרין קח.), מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר 'וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ רעה במגפה לפני ה'', 'וימותו' בעולם הזה, 'במגפה' לעולם הבא. דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין, שנאמר 'במדבר הזה יתמו ושם ימותו', דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר אומר, עליהם הוא אומר 'אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח', עכ"ל. ולא נחלקו אלא לגבי דור המדבר, אבל לגבי המרגלים כו"ע מודים שאין להם חלק עוה"ב. והקשה המהרש"א (ח"א שם), לרבי עקיבא, למה לי קרא במרגלים דאין להם חלק לעוה"ב, הא ודאי לא עדיפי משאר דור המדבר שאין להם חלק לעוה"ב.

ותירץ אדמו"ר חמי הרב החסיד [רבי בנימין וואלף רייכליש] זצלה"ה, דהנה בחטא המרגלים היו כלולים שלוש עבירות. א. עצם שליחתם ע"י בני ישראל היתה לשם הוצאת דיבה, כמו שדרשו (סוטה לד.), מרגלים לא נתכוונו אלא לכושתה של ארץ ישראל. כתיב הכא 'ויחפרו לנו את הארץ', וכתיב התם 'וחפרה הלבנה ובושה התמה'. ב. חטא המרגלים עצמם שהוציאו את דיבת הארץ בפועל. ג. הכפירה של המרגלים בהקב"ה, כדאיתא בגמרא (ערכין טו.), דבר גדול דיברו מרגלים באותה שעה, דכתיב 'כי חזק הוא ממנו' וכו', כביכול בעל הבית אין יכול להוציא כליו משם.

וכיון שדרגות החטאים לא היו שוות, לכן גם העונשים לא היו שווים. המרגלים מתו מיד, ובני הדור מתו במשך ארבעים שנה. אמנם המרגלים היו צריכים גם להיענש בעונש בפני עצמו על כפירתם,

ברכת מזל טוב

לעאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ר' משה קליין הי"ו וחתנו הרה"ח ר' אפרים פישל פרל הי"ו לרגל אירוסי הנכדה - הבת
עב"ג החתן יהושע ני"ו בן הרה"ח ר' ברוך רובין הי"ו מבני ברק

הרה"ח ר' משה הערש בנימין הי"ו ובנו הרה"ח ר' שלמה הי"ו לרגל הולדת הנכדה-הבת

הרה"ח ר' משה הערש בנימין הי"ו ולחתנו הרב ר' חיים צבי אייזנבך שליט"א לרגל אירוסי הנכד-הבן
החתן יעקב ני"ו עב"ג בת הרה"ח ר' יעקב יואל רויטמן הי"ו מבית שמש

יהי רצון שייזכו לרוות מכל יוע"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות,
ויתקיים בהם "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בנייהם", אמן.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.